PROTECTING NATIONAL MINORITIES, INCLUDING ROMA, AND MINORITY LANGUAGES IN UKRAINE

COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE

Проект Ради Європи
"ЗАХИСТ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН, ВКЛЮЧАЮЧИ РОМІВ ТА МОВИ МЕНШИН В УКРАЇНІ"

БЮЛЕТЕНЬ

Липень 2020

РОЗДІЛ 1

- Висновки Комісії проти расизму Ради Європи щодо невиконання Україною її пріоритетних рекомендацій.
- Криза, спричинена COVID-19: вкрай важливо, щоб влада надавала інформацію регіональними мовами і мовами меншин.
- Пам'ятка для представниць/представників медіа щодо висвітлення тематики національних меншин у контексті пандемії COVID-19 в Україні.

РОЗДІЛ 2 НАПРАЦЮВАННЯ ПРОЕКТУ

- Робоча зустріч із головою Державної служби з питань етнополітики та свободи совісті.
- Комунікаційна платформа національних спільнот Запорізької області в дії.
- Обговорення майбутньої "Ромської стратегії" в Україні.
- Рекомендації з протидії коронавірусу (COVID-19) в Україні 13-ма мовами національних меншин.
- Курс Академії Міністерства внутрішніх справ схвалив, або ми можемо повідомляти про чат-бот на посвідченнях особи.

ДЕТАЛЬНІШЕ:

www.facebook.com/Council-ofEurope-National- Minorities-and-Roma
https://www.coe.int/en/web/kyiv /national-minorities

ПРО ПРОЕКТ

Рада Європи (РЄ) продовжує підтримувати держави-члени в імплементації європейських стандартів прав людини на національному рівні шляхом перегляду законодавства, розвитку потенціалу та обміну найкращими практиками. Рада Європи здійснює свій внесок у цей процес, реалізуючи проект "Захист національних меншин, включаючи ромів та мови меншин в Україні". Проект розпочався у березні 2018 року та є частиною Плану дій Ради Європи для України на 2018-2021 роки.

МЕТА

- Зміцнення захисту національних меншин шляхом підтримки відповідної політики, вдосконалення консультаційних механізмів, посилення потенціалу та компетенції органів державної влади, що опікуються питаннями національних меншин.
- Захист мов меншин, включаючи ромську мову та підтримка освітньої політики, спрямованої на забезпечення європейських стандартів мовної освіти.
- Фасилітація отримання ромами ідентифікаційних документів ромами, які їх не мають, включаючи внутрішньо переміщених ромів.
- Інституціоналізація та посилення визнання професії ромського посередника в Україні; покращення доступу ромських громад до охорони здоров'я та соціальних послуг.

НАШІ ПАРТНЕРИ

- Державні органи влади, які беруть участь в захисті національних меншин, включаючи ромську та мови меншин: Міністерство культури / Державна служба з питань етнополітики та свободи совісті, Міністерство освіти і науки, Секретаріат Уповноваженого ВРУ з прав людини, Міністерство соціальної політики, Міністерство внутрішніх справ, Міністерство інформаційної політики, Державна міграційна служба, Національна поліція та ін.
- Обласні державні адміністрації та районні адміністрації в Україні, що відповідають за захист національних меншин.
- Організації громадянського суспільства, включаючи організації національних меншин.

РОЗДІЛ 1

ВИСНОВКИ КОМІСІЇ ПРОТИ РАСИЗМУ РАДИ ЄВРОПИ ЩОДО НЕВИКОНАННЯ УКРАЇНОЮ ЇЇ ПРІОРИТЕТНИХ РЕКОМЕНДАЦІЙ

Сьогодні Європейська комісія проти расизму та нетерпимості (ЄКРН) опублікувала висновки щодо виконання двох пріоритетних рекомендацій, наданих Україні у 2017 році.

По-перше, ЄКРН настійно рекомендувала включити питання сексуальної орієнтації та ґендерної приналежності до Кримінального кодексу у якості підстави та вважати їх обтяжуючими обставинами. У зв'язку з цим ЄКРН зазначає, що згідно з Кримінальним кодексом покарання за розпалювання ненависті чи насильства, мотивованого гомо/трансфобією не відбувається. Крім того, в обставинах, що обтяжують покарання, немає посилань на підстави сексуальної орієнтації та ґендерної приналежності під обтяжуючими формами певних злочинів або у статті Кримінального кодексу. ЄКРН зазначає лише одну правку до Кримінального кодексу, яка набула чинності у 2019 році – включення підстав "сексуальної приналежності". Хоча включення ґендерного питання до числа обставин, що обтяжують покарання, вітається, але воно не поширюється на сексуальну орієнтацію чи ґендерну приналежність, а тому не відповідає рекомендації, зазначає ЄКРН. Це означає, що її рекомендація не була виконана.

По-друге, ЄКРН рекомендувала відмовитись від судових зборів у справах ромів, які прагнуть довести свою особу з метою отримання особистих ідентифікаційних документів. Влада повідомила ЄКРН, що Закон про судові збори 2012 року передбачає відстрочку сплати судового збору, зменшення його суми або звільнення від сплати. ЄКРН, однак, розуміє, що законодавство є малосприятливим для ромів, які прагнуть довести свою особу, оскільки – як це не парадоксально – існує вимога довести нездатність сплачувати збори шляхом надання документальних доказів суду. У цьому контексті ЄКРН не виявила жодних ознак застосування цього положення в таких випадках. Отже, звідси висновок – рекомендація не була виконана, оскільки вся зібрана інформація свідчить про те, що в цьому відношенні не відбулося жодних змін.

Висновки ґрунтуються на відповіді уряду та інформації, зібраній з інших джерел. Вони стосуються лише пріоритетних рекомендацій і не мають на меті надання всебічного аналізу всіх подій у питаннях боротьби проти расизму та нетерпимості в Україні.

Європейська комісія проти расизму та нетерпимості (ЄКРН) – це особливий орган з моніторингу прав людини, який спеціалізується на питаннях, пов'язаних з боротьбою проти расизму, дискримінації (за ознакою «раси», етнічного/ національного походження, кольору шкіри, громадянства, віросповідання, мови, сексуальної орієнтації та ґендерної ідентичності), ксенофобії, антисемітизму та нетерпимості у Європі; він готує звіти та видає рекомендації державам-членам.

Захист національних меншин, в тому числі Ромів, та мов меншин в Україні

Рада Європи (РЄ) продовжує підтримувати держави-члени у імплементації європейських стандартів прав людини на національному рівні шляхом перегляду законодавства, розвитку потенціалу та обміну найкращими практиками.

Рада Європи здійснює свій внесок у цей процес, реалізуючи проект "Захист національних меншин, включаючи ромів, та мов меншин в Україні". Проект розпочався у березні 2018 року та є частиною Плану дій Ради Європи для України на 2018-2021 роки.

КРИЗА, СПРИЧИНЕНА COVID-19: ВКРАЙ ВАЖЛИВО, ЩОБ ВЛАДА НАДАВАЛА ІНФОРМАЦІЮ РЕГІОНАЛЬНИМИ МОВАМИ І МОВАМИ МЕНШИН

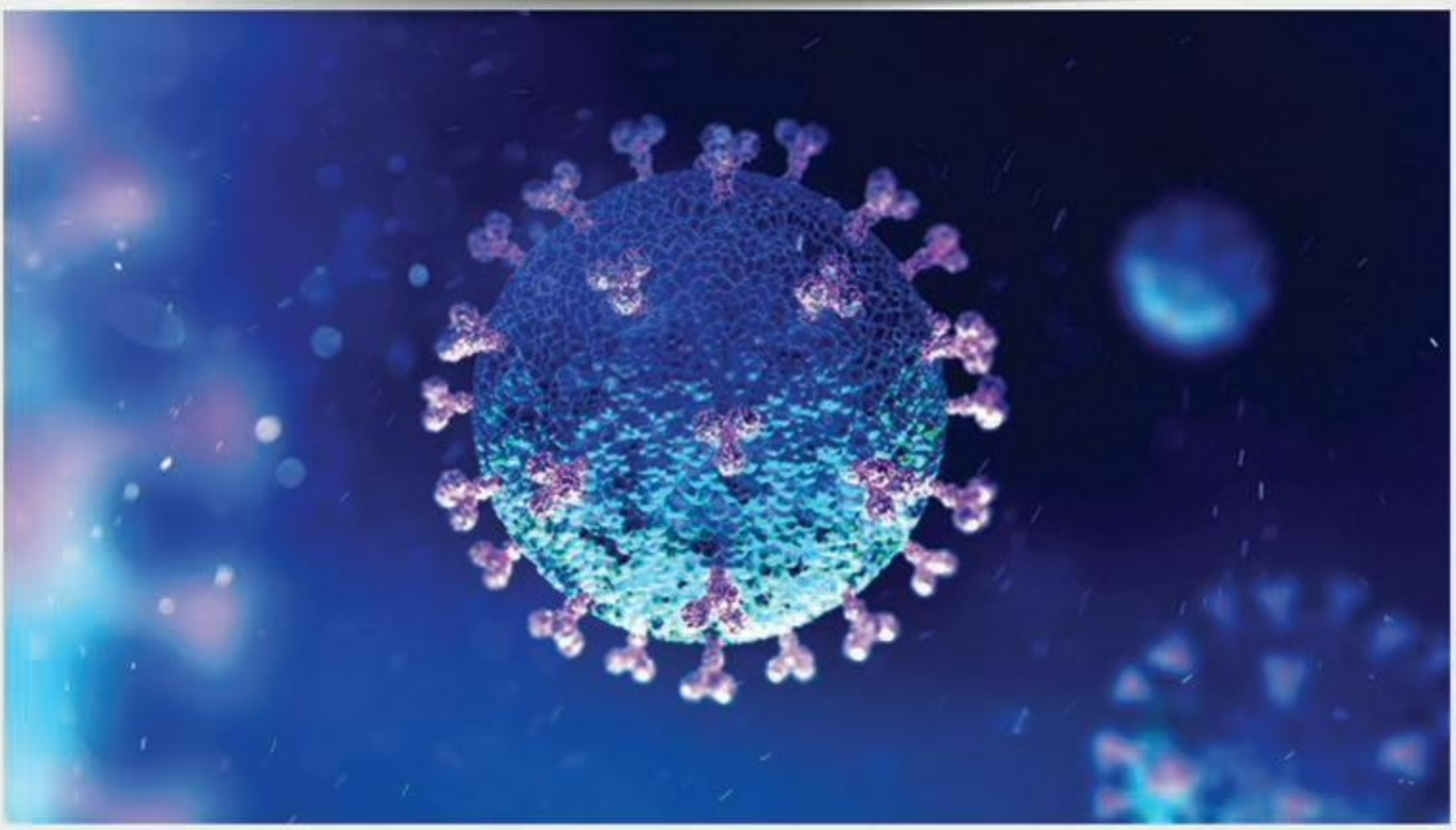

Більшість країн світу, включаючи держави-учасниці Ради Європи, зіштовхуються з безпрецедентною пандемією, так званою коронавірусною інфекцією або COVID-19. Протягом тижнів уряди поступово і різними темпами ухвалюють найрізноманітніші заходи: від рекомендацій, що стосуються основних правил особистої гігієни, до часткової або повної самоізоляції населення.

Подаємо повідомлення Комітету експертів з Європейської партії регіональних мов або мов меншин у неофіційному перекладі українською мовою.

Відповідні органи влади на національному, регіональному та місцевому рівнях, а також медичні експерти незмінно підкреслюють, що лише за умови суворого дотримання запропонованих заходів вдасться стримати подальше поширення COVID-19.

Вітаючи зроблені кроки, водночас слід зазначити, що країни не поширюють у себе на систематичній основі інформацію, інструкції, керівні принципи або рекомендації мовами, які не є їх офіційними мовами. Це стосується і традиційних регіональних мов або мов меншин, якими розмовляють у відповідних країнах. Поширення необхідних рекомендацій цими мовами має найважливіше значення для добробуту носіїв регіональних мов або мов меншин.

Важливо відзначити, і влада не повинна забувати про це, що національні меншини є невід'ємною частиною громад, і що для того, щоб вжиті заходи почали приносити результат, інформація про ці заходи має бути оприлюднена і легко доступна для всього населення.

Наведене вище твердження має розглядатися як вимога до держав-учасниць Ради Європи, що ратифікували Європейську хартію регіональних мов або мов меншин (зокрема, її положення, що стосуються медичного обслуговування та державного управління), при цьому інші держави-учасниці Ради Європи мають серйозно розглянути можливість звернення до своїх громадян всіма мовами, які традиційно використовуються в їх країнах.

Деякі держави вдаються до онлайн-навчання або викладання за допомогою телебачення. Однак в більшості випадків викладання обмежується однією або кількома офіційними мовами без урахування потреб учнів, навчання яких «зазвичай» проходить регіональними мовами або мовами меншин. Даний підхід може розглядатися не тільки як такий, що суперечить положенням Хартії, але і як дискримінаційний.

Разом з цим посланням Комітет експертів з Європейської хартії регіональних мов або мов меншин закликає держави брати до уваги питання, пов'язані з мовами, під час розробки подальшої політики та інструкцій щодо подолання цієї безпрецедентної кризи в галузі охорони здоров'я.

Новина англійською мовою за посиланням

https://www.coe.int/en/web/portal/full-news/-/asset_publisher/5X8kX9ePN6CH/content/covid-19-crisis-vital-that-authorities-also-communicate-in-regional-and-minority-languages?_101_INSTANCE_5X8kX9ePN6CH_languageId=en_GB

РОЗДІЛ 1

ТЕНДЕРНІ ТА ІНШІ ОГОЛОШЕННЯ

Пам’ятка для представниць/представників медіа щодо висвітлення тематики національних меншин у контексті пандемії COVID-19 в Україні

Шановні представники та представниці медіа,

Рада Європи приділяє значну увагу питанням зміцнення свободи медіа, доступу до інформації, захисту прав і свобод журналістів, дотриманню **Європейської Конвенції з прав людини**, зокрема, статті 10 про свободу вираження поглядів: «Кожен має право на свободу вираження поглядів». Це право включає свободу дотримуватися своїх поглядів, одержувати і передавати інформацію та ідеї без втручання органів державної влади і незалежно від кордонів.

Водночас Офіс Ради Європи в Україні звертає вашу увагу, що здійснення цих свобод, пов’язане з ризиками, обов'язками і відповідальністю, етичними питаннями.

Зазначаємо, що недопущення будь-якої форми дискримінації у мас-медіа є вкрай важливим для неухильного дотримання прав людини, забезпечення згуртованості українського суспільства перед обличчями небезпеки коронавірусу, стійкості розвитку спільнот, національних меншин і місцевих громад в умовах безпрецедентних заходів із боротьби з пандемією COVID-19. Офіс Ради Європи в Україні розробив **Пам’ятку для представниць/представників медіа щодо висвітлення тематики національних меншин у контексті пандемії COVID-19 в Україні**, яку можна завантажити тут:
https://rm.coe.int/for-media-upd-dl/16809e540d

РОБОЧА ЗУСТРІЧ З ГОЛОВОЮ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ З ПИТАНЬ ЕТНОПОЛІТИКИ ТА СВОБОДИ СОВІСТІ

Зустріч організацій громадянського суспільства з головою Державної служби з питань етнополітики та свободи совісті пані Оленою Богдан за сприяння Проекту Ради Європи «Захист національних меншин, включаючи ромів та мови меншин в Україні»

29 травня відбулася робоча зустріч представників і представниць парасолькових організацій національних спільнот з очільницею Державної служби з питань етнополітики та свободи совісті пані Оленою Богдан за сприяння проєкту «Захист національних меншин, включаючи ромів та мови меншин в Україні» та Офісу Ради Європи в Україні.

У зустрічі взяли участь голова правління Інтернаціонального Союзу Дар'я Карякіна, виконавчий віце-президент Конгресу національних громад України Йосиф Зісельс, заступниця Голови РНСУ Ігнеш Кадирова, голова Комісії з питань міжнаціональних відносин та культурного розмаїття Громадської ради при Міністерстві культури України Емір Валєєв, голова Асамблеї національностей Ровшан Тагієв, віце-президентка Асоціації національно-культурних об'єднань України Лариса Лойко, представниця проекту «Захист національних меншин, включаючи ромів та мови меншин в Україні» Ради Європи Земфіра Кондур, помічниця голови Комітету ВР з прав людини та голови МФО "Національні спільноти" Олена Колобродова.

Під час зустрічі пані Олена Богдан розповіла про основні етапи розбудови та функції Державної служби, поточну діяльність організації та першочергові плани, обговорено майбутню співпрацю з представниками і представницями громадського сектору.

У червні 2019 року вийшла постанова уряду: "Утворити Державну службу України з етнополітики та свободи совісті як центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра культури і який реалізує державну політику у сфері міжнаціональних відносин, релігії та захисту прав національних меншин".

У лютому 2020 року уряд призначив пані Олену Богдан головою Державної служби України з етнополітики та свободи совісті. Вона обійматиме цю посаду п'ять років з дати початку фактичного виконання посадових обов'язків та з випробувальним строком у три місяці.

Учасники і учасниці зустрічі наприкінці травня 2020 року наголосили на важливості постійної комунікації та швидкої реакції на звернення від організацій громадянського суспільства або на випадки дискримінації за ознакою етнічного походження. А також наголосили на важливості ухвалення закону у новій редакції щодо національних меншин, а також про посилення відповідальності за мову ворожнечі у публічному просторі.

Представники і представниці парасолькових організації національних спільнот підкреслили важливість сильної та незалежної Державної Служби з етнополітики, та підкреслили, що чекають початку повноцінної роботи Служби.

Нагадаємо, як працює Проект «Захист національних меншин, включаючи ромів та мови меншин в Україні»:

- Двостороння співпраця з органами державної влади, відповідальними за питання меншин.
- Надання експертизи та порад щодо зміцнення інституцій, що опікуються національними меншинами, та консультацій з національними меншинами.
- Розбудова потенціалу для організацій національних меншин та органів державної влади для підтримки розвитку знань про відповідні стандарти та рекомендації РЄ.

Проект базується на конкретних рекомендаціях двох органів моніторингу Рамкової конвенції Ради Європи про захист національних меншин та Європейської хартії регіональних мов або мов меншин. Він також пов'язаний з робочою програмою Спеціального комітету експертів з питань ромів та мандрівників. Проєкт розпочався у березні 2018 року та є частиною Плану дій Ради Європи для України на 2018-2021 роки.

РОЗДІЛ 2

КОМУНІКАЦІЙНА ПЛАТФОРМА НАЦІОНАЛЬНИХ СПІЛЬНОТ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ В ДІЇ

Започаткована та підтримана в рамках проекту пілотна Комунікаційна платформа національних спільнот Запорізької області активно залучає національні товариства області до спілкування, співпраці, обміну досвідом, вирішення нагальних питань громад. Основними координаторами діяльності платформи є Управління міжнаціональних відносин Департаменту культури ЗОДА, Департамент культури, туризму, національностей і релігій облдержадміністрації.

Другий місяць поспіль, з початку запуску бета-версії платформи у лютому 2020 р. координатори поширюють досвід організацій національних меншин області, що спрямована на підтримку громадян в умовах пандемії COVID-19. Зокрема, волонтерами виступили представники вірменської (Спілка вірмен Запорізької області) і мусульманської спільнот м. Запоріжжя (Запорізька мусульманська громада «Якти Юл», що входить до складу ДУМУ "Умма"), які об'єдналися, щоб допомогти жителям гуртожитку, де був зафіксований спалах COVID-19. Жителі гуртожитку, які два тижні перебувають на ізоляції, отримали близько 200 кг овочів, кілька десятків літрів питної води, засоби захисту та антисептики.

Долучились до Комунікаційної платформи Запорізькі роми, зокрема, ГО Запорізький ромський центр «Лачо Дром» здійснює проекти з надання гуманітарної допомоги ромам похилого віку (які народилися до 1945 року) в умовах пандемії COVID-19. Волонтери «Лачо Дром» розфасували продукти і медичні засоби в індивідуальні набори та доставили допомогу в родини потребуючих.

Комунікаційна платформа стала майданчиком для проведення масових заходів дистанційно, на час дії карантинних обмежень.

Так, наприклад, національно-культурні товариства Запорізької області свідомо притримуються заборони на проведення масовихзаходів. Але народні свята можна відзначити й в онлайн площині. Центр національних культур Запорізької обласної універсальної наукової бібліотеки знайомить відвідувачів своєї фейсбук-сторінки з традиціями кримських татар. На початку травня кримські татари святкують Хидирлєз – стародавнє тюркське свято землеробства та родючості.

Активно поширюють на платформі новини про свою діяльність грецькі товариства, центром яких є м. Мелітополь. Мелітопольське товариство греків разом з організацією грецької молоді є активними учасники інтеркультурного життя Запорізької області.

Для підтримки діяльності національних товариств Запорізької області на платформі «Багатонаціональна сім'я Запорізького краю» оприлюднене звернення Департаменту культури, туризму, національностей і релігій облдержадміністрації до національних товариств щодо оголошення конкурсу з визначення одержувача бюджетних коштів у 2020 році, виділених на фінансування заходів Програми підтримки розвитку культур національних меншин у Запорізькій області в 2018 – 2022 роках.

Створення необхідних умов, щоб представники та представниці національних меншин мали зберігати та проявляти свою культуру, традиції, мову є запорукою успішних дій координаторів платформи та проявом обов'язку держави, що зазначено у Рамковій конвенції про захист національних меншин Ради Європи. Проект продовжуватиме надалі підтримувати діалог та співпрацю органів влади та національних товариств.

РОЗДІЛ 2

ОБГОВОРЕННЯ МАЙБУТНЬОЇ "РОМСЬКОЇ СТРАТЕГІЇ" В УКРАЇНІ

Перше обговорення Стратегії інклюзії ромів на період після 2020 року відбулося у форматі онлайн. Організатори обговорення: Ромська програма МФ "Відродження" в співпраці з Проектом Ради Європи «Захист національних меншин, включаючи ромів, та мови меншин в Україні" та ООН Жінки.

Розпочалася робота над підготовкою проєкту Ромської стратегії на період після 2020 року в Україні. В умовах карантинних обмежень для проведення заходів і для ефективного старту роботи, спільної з представниками Міністерства культури України, представниками і представницями ромських ініціатив, організацій та експертним середовищем над новою Стратегією та планом заходів, вирішили зібратися онлайн - на вебінарі. Раніше всі охочі долучитися до спільної роботи від імені ромських громад, організацій громадянського суспільства з різних регіонів України могли заповнити анкету онлайн, таким чином демонструючи свої наміри зробити внесок у роботу над якісно новим документом, який би відповідав на потреби ромських громад і враховував би попередній досвід.

Нагадаємо етапи створення чинної Ромської стратегії: президент України 8 квітня 2013 року видав Указ про Стратегію захисту та інтеграції в українське суспільство ромської національної меншини на період до 2020 року (Ромська стратегія) і доручив Кабінету Міністрів України ухвалити Національний план заходів щодо її реалізації. Відповідний План заходів затверджений 11 вересня 2013 року, а Міністерство культури України було визначено відповідальним за збирання інформації щодо реалізації Стратегії та звітування перед КМУ. Ромська стратегія узгоджується з Національною стратегією у сфері прав людини на період до 2020 року та відповідним Планом дій з її реалізації, нагляд за виконанням яких здійснює Комітет Верховної Ради України з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин.

З метою посилення міжвідомчої координації уряд у 2015 році видав Постанову про створення Міжвідомчої робочої групи з координації виконання Плану заходів з реалізації Ромської стратегії на чолі з Віце-прем'єр-міністром з питань соціальної політики України та трьома його/її заступниками – заступником Міністра соціальної політики України, заступником Міністра культури України та представником громадянського суспільства. Пізніше Міжвідомча робоча група створила 5 секторальних підгруп у пріоритетних напрямках, що визначені у Ромській стратегії та Плані заходів.

Перше обговорення майбутнього документу на наступний період 13 травня 2020 року організували: ромська програма МФ "Відродження", ООН Жінки та проєкт "Захист національних меншин, включаючи ромів та мови меншин в Україні" Ради Європи, за участі представників Міністерства культури та інформаційної політики України.

Формат обговорення онлайн дозволив учасникам і учасницям вебінару розглянути основні позиційні моменти декількох тематичних документів і узгодити підходи до спільної роботи.

Так, експертка проєкту Ради Європи Ольга Цвілій представила напрямки для обговорення нової Стратегії інклюзії ромів на період після 2021 року в Україні. Цей документ організатори обговорення назвали "нульовою чернеткою", покликаною не скеровувати обговорення в жорсткі рамки, а такою, що стимулює структуровану роботу і дискусію за участі як представників і представниць ромських громад і організацій, експертного середовища, та органів влади і надалі. Згідно з даними офіційного перепису населення 2001 року в Україні мешкає 47 587 ромів. Разом з тим, за неофіційними оцінками міжнародних і громадських організацій чисельність ромів в Україні становить від 200 000 до 400 000 осіб.

Як йдеться в опису проблеми у документі, попри відсутність достовірної інформації щодо чисельності, соціально-демографічного складу та особливостей розміщення ромського населення – виклику, на який має відповісти всеукраїнський перепис населення – моніторингові та оцінкові дослідження, проведені у 2013-2019 роках, «соціальні атласи» ромських громад, які було створено для Харківської, Донецької, Одеської та Закарпатської областей, вказують на нагальну потребу звернути увагу на труднощі у сфері соціально-економічного становища та захисту прав людини, з якими стикаються роми, зокрема з урахуванням множинних форм дискримінації, стикаються

ромські жінки та дівчата, роми з інвалідністю, зі статусом внутрішньо переміщених осіб, а також відмінностей між ромськими громадами в Україні та всередині громад з огляду на регіональний контекст, соціальний статус, проживання в місті, селі чи в тимчасових поселеннях, культурних та релігійних відмінностях. Основі виклики, як зазначається у документі, полягають у такому:

- **є необхідність посилення уваги до боротьби з будь-якою формою дискримінації, расизму, насильства та нападів на етнічному ґрунті,**
- **існує проблема доступу неповнолітніх та молоді з ромської національної меншини до отримання загальної середньої, професійно-технічної та особливо вищої освіти, а дорослих осіб – до системи подолання неписемності,**
- **в умовах децентралізації є проблема з вирішенням житлових та матеріально-побутових питань, забезпечення належного функціонування житлової інфраструктури в місцях компактного проживання осіб з числа ромської національної меншини, а також питання оформлення документів на володіння житлом та земельними ділянками;**
- **станом на травень 2020 року, особливо з урахуванням наслідків пандемії COVID-19, низьким є рівень зайнятості, що тягне за собою зниження рівня доходів сімей, збільшення суспільної напруги;**
- **недостатнім є рівень доступу представників ромської національної меншини до медичних послуг, зокрема у зв'язку з малозабезпеченістю;**
- **є потреба у вирішенні питань з підтвердженням громадянства, оформленням документів, що посвідчують особу, оформленням реєстрації місця проживання.**

Як зауважили учасники та учасниці зустрічі, ці проблеми є комплексними та підсилюють одна одну, створюючи для ромських сімей і громад умови, коли вони не можуть подолати складні життєві обставини, в яких опинилися. Їх вирішення, на думку експертки, потребує комплексного підходу на засадах міжсекторальної взаємодії з активним залученням представників і представниць ромської спільноти, аби запропоновані рішення були реальними для втілення.

Нагадаємо, комісарка Ради Європи з прав людини Дуня Міятович на початку квітня 2020 року заявила, що у багатьох місцях в Європі роми все ще не мають доступу до чистої води і санітарних умов. Уряди деяких країн, таких як Словаччина, звернулися до місцевої влади з проханням надати ромам необмежений доступ до води. Ще однією проблемою пані Міятович називає доступ до медичного обслуговування людей, які проживають в неформальних і ізольованих поселеннях, що може бути важко для багатьох ромів без ідентифікаційних документів, а також тих, хто не має медичного страхування.

Вирішенню зазначених проблем в Україні може сприяти нова Ромська стратегія на період після 2021 року. Згідно з запропонованим під час вебінару документом, цілі та інструменти реалізації майбутньої Стратегії можуть базуватися на таких ключових принципах і засадах:

- **дотримання прав людини та протидія дискримінації;**
- **вимірюваність цілей та критичного оцінювання - визначення чітких проміжних та кінцевих цілей та завдань, ефективність досягнення яких може бути виміряна та оцінена;**
- **партисипативний процес розробки політики та прийняття рішень;**
- **прозорість та підзвітність;**
- **міжкультурний підхід;**
- **використання політик, що довели свою ефективність.**

Стратегію передбачається реалізувати до 2026 року. Передбачено моніторинг проміжних індикаторів оцінки прогресу у 2022 та 2024 роках. Також під час обговорення онлайн модератор зустрічі, директор Ромської програми МФ «Відродження» Сергій Пономарьов представив основні положення «рамкових» Стратегій з інтеграції ромів (РЄ, ОБСЄ/БДІПЛ, ЄС) та основних положень дискусії ромських організацій щодо нової стратегії на період після 2020 року.

Також програмна аналітикиня проєкту ООН Жінки Ганна Герасименко презентувала основні висновки і рекомендації гендерно відповідального оцінювання Національної стратегії захисту інтеграції ромської національної меншини до 2020 року. Оцінювання проводилося за підтримки структури ООН Жінки (в рамках проєкту «Ґендерна рівність у центрі реформ, миру та безпеки», що фінансується урядом Швеції), Офісу Ради Європи в Україні та Комітетом Верховної Ради України з прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин.

Серед його завдань якраз і було надання основних рекомендацій щодо Ромської стратегії після 2020 року, з метою забезпечення її відповідності міжнародним договорам у сфері прав людини, прав жінок та узгодженості з національною політикою щодо ґендерної рівності; узгодженості з міжнародними стандартами та стандартами ЄС, що стосуються підтримки та захисту національних меншин та інтеграції ромської національної меншини; наявності інституційної основи для ефективного впровадження та моніторингу, а також наявності конкретних ґендерно чутливих заходів, спрямованих на вирішення різноманітних потреб ромських жінок і чоловіків, дівчат і хлопчиків в Україні.

Так, у рекомендаціях за результатами оцінювання, зазначено, що більшість зацікавлених сторін – як з центральних, так і з місцевих інституцій, – а також з громадянського суспільства, вважають, що Ромська стратегія досі є дуже актуальною та потрібною як окрема

і комплексна рамкова політика для подолання проблем множинної дискримінації, маргіналізації та соціального відчуження, з якими стикаються ромські жінки, чоловіки, дівчата та хлопці.

Проблеми уразливих ромських жінок та чоловіків множинні та комплексні, вони взаємопов'язані та потребують цілеспрямованого міжгалузевого реагування. Якщо вони залишаться лише частиною основних програм без цільової політики, вплив на інтеграцію ромських жінок та чоловіків зменшиться. Нова Ромська стратегія, як наголошено у рекомендаціях, має керуватися чіткою всебічною рамковою стратегією, в тому числі: баченням бажаних соціальних змін, чітко визначеними стратегічними цілями і результатами та, відповідно, показниками результатів, при цьому слід забезпечити гнучкість для визначення пріоритетності місцевих особливостей та потреб для заходів впливу у регіональних планах заходів.

Спираючись на накопичений досвід, а також на контекстні зміни, зміст поточної Ромської стратегії та Плану потребує серйозної переробки з урахуванням прав людини та ґендерної рівності. Права людини, в тому числі права ромських жінок та дівчат, повинні стати відправною точкою у визначенні цілей та результатів бажаних змін, а також усіх заходів, які, як очікується, сприятимуть цим змінам. Повністю з рекомендаціями можна ознайомитись у розділі "Публікації" сторінки проєкту "Захист національних меншин, включаючи ромів та мови меншин в Україні" Ради Європи: https://www.coe.int/uk/web/kyiv/project-publications-minorities

У першому обговоренні майбутньої Ромської стратегії на період після 2020 року взяли участь представники і представниці ромських спільнот і організацій з різних областей, а також Міністерства культури та інформаційної політики України та радниця голови Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій у Донецькій, Луганській областях та Автономної Республіки Крим, міста Севастополя, національних меншин і міжнаціональних відносин, Ірина Суслова. З вітальним словом на початку вебінару виступила програмна координаторка проєкту ООН Жінки «Ґендерна рівність у центрі реформ, миру та безпеки», Галина Мещерякова та керівниця проєкту Офісу Ради Європи в Україні «Захист національних меншин, в тому числі Ромів, та мов меншин в Україні», Земфіра Кондур.

РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПРОТИДІЇ КОРОНАВІРУСУ (COVID-19) В УКРАЇНІ 13-МА МОВАМИ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Рекомендації для осіб із підозрою на Covid-19, тих, що перебувають вдома на самоізоляції

1 Залишайтеся вдома, окрім ситуацій, коли потребуєте медичної допомоги

- Ви повинні обмежувати діяльність поза своїм будинком/квартирою, за винятком отримання медичної допомоги.
- Не ходіть на роботу, до навчальних закладів та в інші місця громадського користування.
- Не користуйтесь громадським транспортом або таксі.

2 Ізолюйте себе від інших людей у своєму будинку/квартирі

- **Люди:** Наскільки це можливо, ви повинні залишитися в окремій кімнаті і витримувати дистанцію понад 1,5 метра від інших членів сім'ї/або сусідів у вашому домі. Також слід використовувати окремий санвузол, якщо він є. Особливо уважно дотримуйтесь цих рекомендацій, **якщо у вашій сім'ї є особи, що належать до групи ризику** (літній вік, хронічні захворювання легень, серцево-судинні хвороби, цукровий діабет тощо).

В рамках інформаційної кампанії Міністерство культури та інформаційної політики України спільно з Міністерством охорони здоров'я України розробили Рекомендації з протидії коронавірусу (COVID-19) 13-ма мовами національних меншин, охопленими ратифікацією Європейської хартії регіональних мов або мов меншин (ECRML): білоруською, болгарською, гагаузькою, грецькою, кримськотатарською, німецькою, польською, російською, румунською, словацькою, угорською, івритом, а також ромською.

Переклад було здійснено за підтримки Проєкту Ради Європи "Захист національних меншин, включаючи ромів та мови меншин в Україні".

Завантажити інформацію можна за посиланням:

https://rm.coe.int/info-on-covid-19-13-nm-languages-/16809e4b4e (Zip файл, 40 MB)

ОПИТУВАННЯ ЩОДО КОДИФІКАЦІЇ РОМСЬКОЇ МОВИ В УКРАЇНІ

РОЗДІЛ 2

Проєкт "Захист національних меншин, включаючи ромів та мови меншин в Україні" запрошує представників і представниць ромських громад пройти опитування щодо кодифікації ромської мови в Україні. Партнерським інституціям, у тому числі органам влади пропонується розмістити це оголошення на своїх сторінках.

Це опитування ромської спільноти України проводиться у співпраці з Інститутом педагогіки НАПН України, однією з провідних науково-дослідних установ, яка виконує соціальне замовлення суспільства, забезпечує науково-методичне підґрунтя розвитку сучасної педагогічної науки, здійснює масштабні дослідження з упровадження новітніх освітніх технологій.

Наукові дослідження Інституту педагогіки спрямовані на формування конкурентоспроможної української системи шкільної освіти, методологічне й дидактичне забезпечення її розвитку і функціонування. Основними напрямами досліджень Інституту є: розроблення методологічних засад змісту освіти; розроблення теорії і практики навчально-виховного процесу; розроблення теорії і методики навчання; розроблення якості освіти; управління розвитком освіти.

Роми називають свою мову романі, циганська або ромська. За своїм мовно-генетичним походженням це ново-індоарійська мова, що належить до індоарійської групи індоєвропейської сім'ї мов. Як мова індоарійської діаспори, яка трапляється лише за межами Індійського субконтиненту, у Європі ромську мову використовували для спілкування ще із Середньовіччя, а сьогодні ромська мова є невід'ємною частиною європейського мовного розмаїття*

**цитуємо за публікацією Проєкту Грацького університету «Ромська мова» (Romani Project Graz)*

Рада Європи підтримує визнання ромської мови на європейському рівні, а також її просування в освітніх системах, використання в мовленні та письмі, в громадському та приватному житті. Більше про роботу Ради Європи щодо ромської мови тут:
https://www.coe.int/en/web/language-policy/romani

Щороку роми в Європі відзначають Міжнародний день ромської мови 5 листопада. Рада Європи (РЄ) продовжує підтримувати держави-члени у імплементації європейських стандартів прав людини на національному рівні шляхом перегляду законодавства, розвитку потенціалу та обміну найкращими практиками.

Рада Європи здійснює свій внесок у цей процес, реалізуючи проєкт "Захист національних меншин, включаючи ромів та мови меншин в Україні". Проєкт розпочався у березні 2018 року та є частиною Плану дій Ради Європи для України на 2018-2021 роки.

PROTECTING NATIONAL MINORITIES, INCLUDING ROMA, AND MINORITY LANGUAGES IN UKRAINE

НАШІ КОНТАКТИ:

Анета Вітвіцька
Координатор проекту
aneta.witwicka@coe.int

Оксана Овчарук
Координатор проекту
oksana.ovcharuk@coe.int

Земфіра Кондур
Координатор проекту
zemfira.kondur@coe.int

Євгенія Садовська
Асистент проекту
yevheniia.sadovska@coe.int

ДЕТАЛЬНІШЕ:

www.facebook.com/Council-ofEurope-National- Minorities-and-Roma
https://www.coe.int/en/web/kyiv /national-minorities